

Sygn. akt I CNP 21/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 kwietnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Dończyk (przewodniczący)
SSN Józef Frąckowiak (sprawozdawca)
SSN Iwona Koper

w sprawie skargi M. D., G. D. i B. D.
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu
Okręgowego w W. z dnia 5 września 2014 r.,
wydanego w sprawie z powództwa U. sp. z o.o. w W.
przeciwko M. D., G. D. i B. D.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 8 kwietnia 2016 r.,

- 1) stwierdza, że prawomocny wyrok Sądu Okręgowego w W. z dnia 5 września 2014 r., sygn. akt [...] jest niezgodny z prawem**
- 2) zasądza od U. sp. z o.o. w W. na rzecz M. D., G. D. i B. D. kwotę 300 (trzysta) zł tytułem kosztów postępowania wywołanego skargą.**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym przez pozwanych: M. D., G. D. oraz B. D. wyrokiem z dnia 5 września 2014 r. Sąd Okręgowy w W. oddalił apelację pozwanych od wyroku Sądu Rejonowego w W. z dnia 29 maja 2014 r. oraz orzekł o kosztach postępowania.

W sprawie tej ustalono, co następuje:

Pozwanych – M. D., G. D. oraz B. D. oraz powoda U. sp. z o.o. w W. wiązała umowa cywilnoprawna zawarta w dniu 31 sierpnia 2011 r. Umowa ta była umową spedycji określoną w art. 794 i n. k.c. Zgodnie z treścią pkt 3 umowy łączącej strony, stawki wynagrodzenia i opłaty dodatkowe za usługi wykonane przez powoda miały być naliczane w oparciu o „Cenniki oraz przewodnik po usługach U.” obowiązujący w dacie nadania przesyłki.

Wynagrodzenie naliczane było na podstawie sum większych z wag paczek w przesyłce, to jest wagi rzeczywistej paczki lub wagi wymiarowej paczki. U. mogła, więc dokonać weryfikacji deklarowanej wagi i wagi wymiarowej, wymiarów paczek oraz w przypadku, jeżeli przekroczyłyby one wartość zadeklarowaną - ustalić na tej podstawie uzupełniające wynagrodzenie i wystawić stosowną fakturę. Strona pozwana nie zakwestionowała, że otrzymała ww. „Cenniki oraz przewodnik po usługach U.”.

Wyrokiem z dnia 29 maja 2014 r. Sąd Rejonowy w W. zasądził od pozwanych M. D., G. D. i B. D. solidarnie na rzecz powoda „U.” kwotę 1749,96 zł wraz z ustawowymi odsetkami do dnia zapłaty oraz orzekł o kosztach postępowania.

Rozpoznający apelację pozwanych Sąd II instancji stwierdził, że ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Rejonowy są prawidłowe i Sąd Okręgowy uznaje je za własne. Właściwa jest również dokonana przez Sąd Rejonowy ocena prawna, którą Sąd Okręgowy w całości aprobuje.

Sąd Okręgowy uznał, że strony łączyła umowa spedycji zawarta w dniu 31 sierpnia 2011 r. W umowie tej strony przyjęły, że wynagrodzenie będzie

ustalone na podstawie cennika powoda. Powód dochodzi wynagrodzenia z tytułu przedmiotowej umowy w związku z wystawieniem dwóch faktur korygujących za miesiąc kwiecień 2011 r.

Konieczność wystawienia owych faktur była spowodowana wyliczeniem opłat za nadanie przesyłek według wyceny zgodnie z wagą rzeczywistą paczki lub wagą wymiarową po dokonaniu weryfikacji przez powoda. Wskazać należy, iż powód do pozwu dołączył zestawienie „elektroniczny dowód doręczenia”, który stanowi listę przesyłek doręczonych przez powoda na zlecenie pozwanych.

Następnie w odpowiedzi na sprzeciw powód przedstawił kalkulację wynagrodzenia w oparciu o pięć szczegółowo opisanych przesyłek wskazując na dokładne wyliczenia dokonane zgodnie z cennikiem. Wyjaśnić należy, że w ocenie Sądu Okręgowego powód wykazał w ten sposób zasadność i wysokość roszczenia. Nadto wykazał, że prawidłowo dokonał obliczenia wysokości wynagrodzenia zgodnie z cennikiem, który to został przez pozwanych zaakceptowany.

Zdaniem Sądu Okręgowego, pozwani ograniczyli się jedynie do zakwestionowania zasadności przedstawionych wyliczeń nie powołując w tej sferze żadnego dowodu. Mało tego, kwestionując wyliczenie wynagrodzenia powoda podane szczegółowo w odpowiedzi na sprzeciw, pozwani zachowali milczenie. Podkreślić, bowiem należy, że reguła dotycząca ciężaru dowodu nie może być rozumiana w ten sposób, że zawsze, bez względu na okoliczności sprawy, spoczywa on na stronie powodowej. Jeżeli powód udowodnił fakty przemawiające za zasadnością powództwa, to na stronie pozwanej spoczywa ciężar udowodnienia ekscepcji i faktów uzasadniających oddalenie powództwa.

Sąd II instancji za niezasadny uznał również zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. W przedmiotowej sprawie Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy ocenił wiarygodność i moc materiału dowodowego. Ocena wiarygodności i mocy dowodów jest podstawowym zadaniem Sądu orzekającego, zaś granice swobodnej oceny zebranego materiału dowodowego wyznaczają wymagania prawa procesowego, doświadczenia życiowego oraz reguły logicznego rozumowania.

W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd I instancji nie przekroczył granic swobody sędziowskiej przy ocenie przedstawionych przez strony dowodów. Samo

przekonanie strony o innej wadze dowodów i ich odmiennej ocenie niż przyjął Sąd nie jest wystarczające dla zakwestionowania granic swobody w omawianym zakresie. W konsekwencji zarzuty te uznać należy za zarzuty *stricto* polemiczne. W tym bowiem zakresie, w ocenie Sądu Okręgowego, ustalenia faktyczne i ich prawna ocena dokonane przez Sąd I instancji zasługują na pełną akceptację.

Pozwani w swojej skardze zarzucili naruszenie prawa materialnego - art. 117 § 2 zd. 1 *in medio* k.c. w zw. z art. 803 § 1 k.c. przez jego niezastosowanie i oddalenie apelacji wniesionej przez pozwanych. Wskazali, że mimo upływu terminu przedawnienia oraz podniesienia przez nich zarzutu przedawnienia Sąd uznał za zasadne roszczenie powódki i zasądził na jej rzecz dochodzoną pozwem kwotę. Ponadto pozwani zarzucili także naruszenie przepisów postępowania – art. 316 § 1 k.p.c. przez jego niezastosowanie i wydanie wyroku przez Sąd Okręgowy nieuwzględniającego stanu istniejącego w dacie orzekania, przejawiające się w niewzięciu przez Sąd Okręgowy pod uwagę faktu podniesienia przez pozwanych zarzutu przedawnienia i upływu okresu przedawnienia dochodzonego pozwem roszczenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Uznanie prawomocnego orzeczenia za niezgodne z prawem jest przesłanką warunkującą dochodzenie odpowiedzialności odszkodowawczej od Skarbu Państwa. Zgodnie z art. 417¹ § 2 k.c., gdy szkoda została wyrządzona przez wydanie niezgodnego z prawem orzeczenia jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu tej niezgodności z prawem we właściwym postępowaniu. Postępowanie takie zostało uregulowane w art. 424¹ – 424¹² k.p.c. Celem postępowania wywołanego skargą przewidzianą w powołanych przepisach jest ustalenie, czy można uznać, że określone orzeczenie pomimo wydania go w przewidzianej prawem procedurze i uzyskania cechy prawomocności, narusza jednak prawo. Biorąc pod uwagę, że chodzi tu o sytuację szczególną, gdyż za orzeczeniem takim przemawia domniemanie zgodności z prawem, przyjmuje się, że niezgodność z prawem, o której mowa w art. 417¹ § 2 k.c. oraz art. 424¹ k.p.c. musi przybrać postać kwalifikowaną. Oznacza to, że nie każda obiektywna sprzeczność ze wskazanym przepisem lub przepisami uzasadnia uznanie

prawomocnego orzeczenia za niezgodne z prawem. Tylko w razie, gdy prawomocne orzeczenie narusza prawo w sposób rażący i jest niewątpliwie sprzeczne przepisami niepodlegającymi różnej wykładni, z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć, albo wydane zostało przy zastosowaniu szczególnie rażąco błędnej wykładni, czyli wykazuje cechy tzw. bezprawia judykacyjnego można uznać go za sprzeczne z prawem. Takie pojęcie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia można uznać za utrwalone (zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 27 września 2012 r., SK 4/11, OTK-A 2012, nr 8, poz. 97 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 2006 r., IV CNP 25/05, OSBC 2007, nr 1, poz. 17, z dnia 7 lipca 2006 r., I CNP 33/06, OSNC 2007, nr 2, poz. 35, z dnia 10 września 2015 r., II CNP 60/14 nie publ.).

Oceniając zaskarżone orzeczenie pod kątem czy dotknięte jest ono bezprawiem judykacyjnym trzeba stwierdzić, że w rozpoznawanej sprawie mamy do czynienia z takim przypadkiem. Sąd Okręgowy nie rozpoznał wszystkich zawartych w apelacji od wyroku Sądu I instancji zarzutów, do czego zobowiązuje go art. 378 k.p.c. Pominął wyraźnie wyodrębniony w apelacji zarzut przedawnienia roszczeń o zapłatę należności wynikających z łączącej strony umowy. Przyjął, że pozwanych i powoda łączyła umowa spedycji zawarta w dniu 31 sierpnia 2011 r. Wymagalność roszczenia powodowej spółki powstała w dniu 15 maja 2012 r. oraz co do kwoty 19,48 zł w dniu 17 maja 2012 r. Natomiast z powództwem wystąpiła ona w dniu 11 czerwca 2013 r. Zgodnie z art. 803 § 1 k.c., roszczenia z umowy spedycji przedawniają się po upływie roku. Oznacza to, że początek biegu przedawnienia roszczeń powodowej spółki o zapłatę należności z tytułu przysługującego jej wynagrodzenia za świadczone przez nią usługi spedycyjne rozpoczął się 15 i 17 maja 2012 r. Skoro zaś powodowa spółka wystąpiła z powództwem dopiero 11 czerwca 2013, czyli po upływie roku, to zgodnie z art. 803 § 1 k.c., jej roszczenie w tym dniu było już przedawnione. W przypadku przedawnienia roszczenia, jeżeli zarzut taki zostanie podniesiony przez dłużnika, sąd nie może przyznać sądowej ochrony wierzycielowi, który występuje z roszczeniem. Z art. 117 § 2 k.c. wynika, bowiem wyraźnie, że po upływie przedawnienia dłużnik może uchylić się od zaspokojenia roszczenia. Innymi słowy, w razie podniesienia zarzutu przedawnienia przez dłużnika sąd nie może przyznać

ochrony wierzycielowi i jego powództwo o zasądzenie roszczenia winno ulec oddaleniu.

Sąd II instancji pomimo zgłoszonego w apelacji przez dłużnika (pозwanych) zarzutu przedawnienia nie odniósł się w uzasadnieniu swojego wyroku w ogóle do tego zarzutu i w konsekwencji, pomimo tego, że roszczenie powoda uległo przedawnieniu, utrzymał w mocy wyrok sądu I instancji, w którym sąd ten zasądził od dłużnika dochodzoną należność. Taki prawomocny wyrok narusza prawo w sposób kwalifikowany. Jest on, bowiem sprzeczny z przyjętym powszechnie rozumieniem przepisów o przedawnieniu roszczeń i narusza ogólnie przyjęte standardy rozstrzygnięć apelacji przez sąd II instancji.

Mając na względzie powyższe Sąd Najwyższy, na podstawie art. 424¹¹ § 2 k.p.c., orzekł, jak w sentencji wyroku. O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 w związku z art. 391 § 1, art. 398²¹ oraz art. 424¹² k.p.c.

aj

eb